



Beleid t.a.v. veiligheid op school waaronder

- klachtenprocedures
- protocol time-out
- protocol schorsen
- protocol verwijderen

Basisschool Pius X

Wilhelminalaan 20

5342 GH Oss

Tel: 0412 691611

e-mail: administratiepiusx@skbo.nl of directiepiusx@skbo.nl

website: www.piusxoss.nl

Een veilige school

Veiligheid vinden wij erg belangrijk. Dat bedoelen we in brede zin:

veiligheid in de ruimtes waar de kinderen werken, spelen en samen zijn en veiligheid in de contacten die kinderen elke dag aangaan met leeftijdgenoten, leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel en alle andere mensen die op school actief zijn.

Wij verwachten van alle volwassenen die op onze school omgaan met onze kinderen, dat zij deze kinderen met respect tegemoet treden. Daartegenover staat, dat wij dit ook van onze kinderen en hun ouders/verzorgers verwachten.

Pedagogisch klimaat

Een goed pedagogisch klimaat is een belangrijke voorwaarde voor het gevoel van veiligheid voor alle betrokkenen bij de school. Een slecht pedagogisch klimaat gaat ten koste van het welbevinden van leerlingen en leraren, leidt tot minder goede leerresultaten en gaat ten koste van het gevoel van veiligheid op school.

Onderwerpen hierbij zijn: groepsklimaat, omgang tussen leerkracht en leerling, werken aan een vertrouwensrelatie, omgang leerlingen onderling, groepsvorming, sfeerbepalende activiteiten, inrichten van de klas, team functioneren enz.

Normen en waarden

Wij zien het onderwijs als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en ouders/verzorgers. Om goed onderwijs te kunnen bieden is het belangrijk dat leraren, ouders/verzorgers en leerlingen respect voor elkaar hebben, open en eerlijk met elkaar communiceren en vertrouwen in elkaar hebben. Het benoemen van en werken aan algemene normen en waarden draagt ook bij aan veiligheid op school.

Hoe realiseren wij zo'n veilige school?

- Door het voorleven van en aandacht te besteden aan normen en waarden. Dit doen we onder andere vanuit de methode Pad. Door met alle betrokkenen te werken aan een goed pedagogisch klimaat.
- Door duidelijke afspraken over omgangsregels, spelregels en regels voor het gebruik van speelplekken vast te leggen.
- Door vooral aandacht te besteden aan *gewenst* gedrag: bijvoorbeeld door afspraken die in de hele school gelden te formuleren in positieve bewoordingen waarbij het gewenste gedrag wordt benadrukt. (dus: "In de gang lopen we rustig", in plaats van "niet rennen in de gang".)
- Door te streven naar een "open en constructieve communicatie" met alle betrokkenen bij de school waarbij we elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden.
- Door het in taak benoemen van schoolcontactpersonen: Zij zijn het eerste aanspreekpunt bij vermoeden of klachten met betrekking tot

discriminatie, machtsmisbruik, ongewenste intimiteiten, pesten, lichamelijk geweld en verbaal geweld.

- Door het opstellen en naleven van een duidelijk protocol ten aanzien van gedrag, waarin beschreven wordt welke concrete stappen er genomen kunnen worden wanneer er sprake is van ernstige misdrijvingen van betrokkenen.

De schoolcontactpersonen

Op onze school hebben 2 leerkrachten als taak schoolcontactpersoon. Dit zijn juf Dorothe en juf Renee. Zij zijn het aanspreekpunt voor klachten als ouders/verzorgers, kinderen of teamleden zich niet gehoord voelen na overleg met leerkrachten en directie. Ze kunnen ook vertrouwelijk geraadpleegd worden door ouders/verzorgers, kinderen en teamleden als zij zich onveilig of bedreigd voelen in de school of advies voor hun handelen willen in deze zaken. De contactpersonen nemen deel aan de intervisiebijeenkomsten van hun vakgroep georganiseerd door SKBO, om hun deskundigheid te vergroten.

De contactpersonen maken minimaal 1 keer per jaar een klassenronde waarin ze zich voorstellen aan de kinderen en vertellen over het doel en inhoud van hun taak. Zij informeren ouders/verzorgers via de schoolgids.

Klachtenprocedure inzake algemene kwesties ouders/verzorgers/kind/school

Als een ouder of een kind een klacht heeft, dan wordt in eerste instantie contact opgenomen met de leerkracht van het kind. Die zal, indien gewenst, de klacht doorspelen aan de directeur. Heeft de ouder of het kind het gevoel dat er onvoldoende op de klacht wordt gereageerd, dan hebben ouders/verzorgers en kinderen de mogelijkheid zelf rechtstreeks een afspraak te maken met de directeur voor overleg. Komt men daar niet tot overeenstemming, dan kunnen ouders/verzorgers en kinderen zich richten tot de op school aanwezige contactpersonen. Deze contactpersonen kunnen adviseren over eventuele vervolgstappen binnen de school of daarbuiten. De contactpersonen zijn bereikbaar via het telefoonnummer van de school: 0412-691611.

Klachtenprocedure als het gaat om seksuele intimidatie

Onder seksuele intimidatie verstaan wij handelingen, gedragingen en/of uitlatingen die een persoon ongewenst acht en/of als eenzijdige, dan wel dwangmatige seksueel getinte aandacht, ervaart.

Wanneer ouders/verzorgers een vermoeden hebben van seksuele intimidatie, dan kunnen zij de vertrouwenspersoon raadplegen. Deze vertrouwenspersoon zal de zaak grondig met de ouders/verzorgers doorspreken en samen bekijken of:

- ouders/verzorgers een schriftelijke klacht indienen bij de klachtencommissie
- ouders/verzorgers een schriftelijke klacht indienen bij het bevoegd gezag.

Naam en telefoonnummer van de vertrouwenspersoon van SKBO is:

*Mevrouw S. Heersema
Dennenlaan 7
5342 HX Oss*

De school is samen met alle scholen van SKBO aangesloten bij de Klachtencommissie voor het Katholiek onderwijs (KOMM). De contactpersoon van deze stichting is:

*Mevr. Van Rangelrooij
Postbus 199
5344 AD Oss
06-53107731*

Procedure ten aanzien van overtreding van gedragsregels van ouders/verzorgers en medewerkers

Ook wanneer teamleden, ouders/verzorgers en andere betrokkenen zich niet aan de gedragsregels houden kunnen maatregelen worden genomen. Teamleden dienen professioneel te werken en te handelen. Bij overtreding van de gedragsregels worden de teamleden aangesproken op hun verantwoordelijkheden in relatie tot hun taak en/of functie.

Ouders/verzorgers, die de gedragsregels (bijvoorbeeld door fysiek en/of verbaal geweld) overtreden in en nabij de school, worden hierop aangesproken. Indien de communicatie met de ouders/verzorgers niet meer open, opbouwend en constructief kan plaatsvinden, wordt de communicatie gestaakt (afkoelperiode) en uitgesteld tot een later moment. Wanneer er geen vertrouwen, de basis voor een open en constructieve communicatie in de school is, dan adviseert de directie de ouders/verzorgers een andere school voor hun kind te kiezen. De school blijft tot dat moment verantwoordelijk voor de opvang van de leerling.

4

Procedure ten aanzien van overtreding van gedragsregels van kinderen

Wanneer de gedragsregels worden overschreden, kunnen de volgende maatregelen worden getroffen: *met als enige doel de leerling bewust te maken van zijn/haar ongewenst gedrag en om ongewenst gedrag voor de toekomst te voorkomen*

- de leerling wordt aangesproken op de overtreding;
- de leerling biedt afhankelijk van de overtreding zijn/haar verontschuldigingen/ excuses aan;
- de leerling krijgt extra werk en/of opdrachten, die op school of thuis worden gemaakt;
- de leerling wordt tijdelijk uit het leslokaal verwijderd
- de leerling blijft tijdens een of meerdere pauzes binnen;
- de leerling blijft gedurende een of enkele dagen na schooltijd na.

NB: er dient altijd toezicht te zijn op de leerlingen.

De ernst van de overtreding bepaalt of de ouders/verzorgers hiervan in kennis worden gesteld. Bij nablijven (langer dan 15 minuten) worden de ouders hiervan in alle gevallen op de hoogte gesteld.

Onwerkbaar gedrag.

Gedragsregels kunnen zodanig worden overtreden dat er sprake is van *ernstige misdragingen*. Ernstige misdragingen kunnen leiden tot een onwerkbaar situatie. Zo'n onwerkbaar situatie ontstaat bijvoorbeeld wanneer de leerling:

- al dan niet met aanleiding (extreem) fysiek geweld gebruikt naar anderen, verbale agressie, agressie naar goederen en voorwerpen, agressie naar zichzelf
- in redelijkheid niet meer luistert naar zijn/haar meerdere op school
- het werkklimaat in de groep dusdanig stoort, dat de groep eronder lijdt.

Protocol voor aanpak en sancties bij onwerkbaar gedrag.

Eerste incident

De leerkracht neemt telefonisch contact op met de ouders/ verzorgers en verzoekt hen na schooltijd op school te komen om het onwerkbaar gedrag van de leerling te bespreken. De leerkracht maakt preventieve afspraken met de leerling en ouders/verzorgers om het onwerkbaar gedrag voor de toekomst te voorkomen. De leerkracht maakt in het digitale leerlingendossier een korte notitie van het incident, het onwerkbaar gedrag en de gemaakte afspraken. Het formulier wordt door de ouders/verzorgers ter kennisgeving ondertekend. Dit ondertekende exemplaar wordt vervolgens bewaard in het leerlingendossier.

5

Tweede incident

Wanneer een leerling een tweede keer wederom onwerkbaar gedrag vertoont, wordt de leerling verwezen naar de directie. De leerkracht meldt dit telefonisch aan de ouders/verzorgers met het verzoek per direct hun kind in overleg met de directie van school op te halen. De directie beslist over een time-out van één of meerdere dagen. De directie bevestigt het incident, het onwerkbaar gedrag en de time-out maatregel aan de ouders/verzorgers en stelt de leerplichtambtenaar op de hoogte. Deze bevestigingsbrief, met bindende afspraken die met de ouders/verzorgers zijn gemaakt (contract) wordt toegevoegd aan het leerlingendossier. Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij de maatregel van time-out zoals beschreven in dit protocol.

Derde incident

Bij een derde en volgende incident wordt dezelfde werkwijze gevolgd zoals beschreven onder het tweede incident. De directie beslist over een tweede time-out, of stelt de algemeen directeur van de stichting SKBO voor om

de leerling te schorsen. Ook hier wordt de leerplichtambtenaar geïnformeerd. Wanneer de leerling na een tweede time-out of schorsing wederom onwerkbaar gedrag toont, kan de directie het bevoegd gezag (het bestuur van de SKBO) adviseren de leerling van school te verwijderen. Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij de maatregel van time-out zoals beschreven in dit protocol.

Toelichting bij time out, schorsing en verwijdering

Er zijn dus drie vormen van te nemen maatregelen:

- time-out
- schorsing
- verwijdering

De school zorgt bij individuele gevallen voor dossiervorming. Op deze wijze worden afspraken vastgelegd en kunnen onduidelijkheden voorkomen worden. Dossiervorming draagt bij aan een correcte afhandeling van eventuele problemen.

Time-out: is een maatregel die genomen wordt bij een ernstig incident.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- In geval van een time-out wordt de leerling voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd;
- Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten worden de ouders/verzorgers onmiddellijk van het incident en de time-out gemotiveerd op de hoogte gebracht;
- De time-out maatregel kan eenmaal worden verlengd met 1 dag. (totaal 2 dagen) Daarna kan de leerling worden *geschorst* voor maximaal 5 schooldagen. In beide gevallen dient de school vooraf of – indien dat niet mogelijk is – zo spoedig mogelijk na het effectueren van de maatregel contact op te nemen met de ouders/verzorgers;
- De ouders/verzorgers worden op school uitgenodigd voor een gesprek. Hierbij is de groepsleerkracht en een directielid aanwezig;
- Van het incident en het gesprek met de ouders/verzorgers wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen;
- De time-out maatregel kan alleen worden toegepast na goedkeuring door de directie van de school;
- De time-out maatregel wordt na toepassing schriftelijk gemeld aan het bevoegd gezag;

Schorsing: is aan de orde wanneer de directie of het bevoegd gezag (het bestuur van de SKBO) bij een tweede voorval van ernstig wangedrag van leerling en/of ouders/verzorgers onmiddellijk moeten optreden en er tijd nodig is voor het zoeken naar een oplossing.

De wettelijke regeling voor het openbaar onderwijs is hierbij van toepassing. (zie "Leerplichtwet", 1969)

Schorsing in het basisonderwijs

Vanaf 1 augustus 2014 is met de invoering van passend onderwijs ook de mogelijkheid tot schorsing in de Wet op het primair onderwijs (WPO) opgenomen. Nu schorsing in de wet is opgenomen heeft de inspectie de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op de naleving daarvan.

Schorsen onder voorwaarden

Schorsen is onder voorwaarden op grond van Artikel 40c WPO mogelijk vanaf 1 augustus 2014. Daarbij zijn scholen verplicht om schorsingen van langer dan een dag bij de inspectie te melden. Ook is opgenomen dat leerlingen voor ten hoogste één week geschorst kunnen worden.

Schorsing melden via ISD

Scholen of bevoegde gezagen dienen de schorsing te melden via een formulier dat in het internet schooldossier (ISD) is opgenomen.

De inspectie gaat er van uit dat een schorsing zo kort mogelijk duurt en dat scholen zich rekenschap geven van de gevolgen voor het kind. Van scholen mag verwacht worden dat zij in geval van schorsing zorgvuldig te werk gaan en vaste procedures volgen. De rechter toetst zo nodig of deze gevolgd zijn. Deze voor ouders belangrijke informatie dient opgenomen te zijn in de schoolgids.

Bij schorsing gelden de volgende voorwaarden:

- Het bevoegd gezag van de school wordt voorafgaand aan de schorsing in kennis gesteld van deze maatregel en om goedkeuring gevraagd.
- Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school ontzegd. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen, waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden.
- De schorsing bedraagt maximaal 5 schooldagen. De leerling dient daarna weer toegelaten te worden op school. De betrokken ouders/verzorgers worden door de directie uitgenodigd voor een gesprek betreffende de maatregel. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen.
- Van de schorsing en het gesprek met de ouders/verzorgers wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen.
- Het verslag wordt ter kennisgeving verstuurd aan:
 - Het bevoegd gezag (BESTUUR VAN DE SKBO)
 - De ambtenaar leerplichtzaken
 - De inspectie onderwijs
- Ouders/verzorgers kunnen beroep aantekenen bij het bevoegd gezag van de school.

Het bevoegd gezag beslist uiterlijk binnen 14 dagen op het beroep.

Verwijdering: is een maatregel bij zodanig ernstig wangedrag dat het bevoegd gezag concludeert dat de relatie tussen school en leerling (ouders/verzorgers) onherstelbaar is verstoord.

Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident (waarbij een formele schorsing reeds heeft plaatsgevonden) welke ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag.
- Voordat men een beslissing neemt, dient het bevoegd gezag de betrokken leerkracht en de directie te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt wat aan de ouders/verzorgers ter kennis worden gesteld en door de ouders/verzorgers voor gezien wordt getekend.
- Het verslag wordt ter kennisgeving opgestuurd naar:
 - De ambtenaar leerplichtzaken
 - De inspectie onderwijs
- Het bevoegd gezag informeert de ouders/verzorgers schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders/verzorgers gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift.
- De ouders/verzorgers krijgen de mogelijkheid binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen (Algemene Wet Bestuursrecht).
- Het bevoegd gezag is verplicht de ouders/verzorgers te horen over het bezwaarschrift.
- Het bevoegd gezag neemt een uiteindelijke beslissing binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift.
- Een besluit tot verwijdering is pas mogelijk nadat een andere basisschool of een andere school voor speciaal onderwijs is gevonden om de leerling op te nemen of dat aantoonbaar is dat het bevoegd gezag, gedurende acht weken, er alles aan heeft gedaan om de leerling elders geplaatst te krijgen.

Een beslissing tot time-out, schorsing en verwijdering moet met de uiterste zorgvuldigheid worden genomen.

Noot 1: Als veiligheid voorop staat, en dat zal regelmatig het geval zijn, moet de time-out niet afhankelijk gesteld worden van het contact met ouders/verzorgers. Indien deze niet bereikbaar zijn, zal de school opvang voor de leerling verzorgen tot het moment dat de ouders/verzorgers bereikt zijn.

- Noot 2: De time-out is geen officieel instrument, maar kan niettemin bruikbaar zijn bij onveilige situaties of bij het herstellen van de rust binnen de school: *het is principieel geen strafmaatregel maar een ordemaatregel in het belang van de school.*
- Noot 3: Schorsing mag niet betekenen dat het doen van toetsen (denk aan Cito Entree- of Eindtoetsen) wordt belemmerd. Dit vraagt passende maatregelen, bijv. het wel tot de school toelaten voor het maken van deze toets. Daarnaast kan het beschikbaar stellen van (thuis)studiemateriaal tot de mogelijkheden behoren.
- Noot 4: Wezenlijk is dat de schorsing aan een maximum termijn gebonden is; zij mag geen verkapte verwijdering worden; de termijn is zo gekozen dat in het ernstigste geval de school voldoende tijd ter beschikking heeft om een verwijderingbeslissing op zorgvuldige wijze voor te bereiden.

Bijlage 1: **De PAD methode**

1.1. De bijdrage die PAD levert aan het schoolklimaat.

Wij hebben voor de methode PAD gekozen omdat deze methode gericht is op allerlei deel terreinen van de sociaal emotionele ontwikkeling, zoals sociale vaardigheden, sociale weerbaarheid of fysieke weerbaarheid. PAD is een afkorting van Proberen Anders te Denken. Het is een klassikaal leerplan waarmee we op systematische en planmatige wijze werken aan sociaal emotionele vorming van kinderen. Deze manier van werken vinden wij goed aansluiten bij onze visie.

1.2. Hoe werkt het PAD-leerplan

PAD is een van oorsprong Amerikaans **preventieprogramma** dat sinds 1987 in Nederland wordt gebruikt op scholen voor basisonderwijs en speciaal onderwijs. Scholen kunnen met behulp van een uitgebreide lessenserie en tal van extra hulpmiddelen op een professionele wijze werken aan de sociale competentie van hun leerlingen. De aanpak richt zich vooral op de **preventie van problemen**. Het kerndoel van het PAD leerplan is het zelfstandig leren oplossen van sociale problemen. De klassikale lessen, die een opbouw kennen, richten zich op vier aspecten van de sociale competenties:

- a. zelfbeeld (hoe waardeer en zie ik mijzelf?)
- b. zelfcontrole (hoe stem ik mijn gedrag op mijn emotie af?)
- c. emoties (hoe ga ik met de emoties van mijzelf en de ander om?)
- d. probleem oplossen (hoe kan ik op een goede manier een probleem oplossen)

10

a. Het versterken van het zelfbeeld

Dit start in de onderbouw; daarna loopt het als een rode draad door de hele basisschool. In

de PAD visie is elk kind uniek en heeft ieder zijn eigen krachten. Dit past heel mooi in

onze visie op het kind: *Een kind dat op basisschool Pius X zit, voelt zich vertrouwd op de school, met de leerkrachten en in de groep. Doordat het kind het **vertrouwen** krijgt, durft het zichzelf te zijn en zichzelf op eigen niveau te ontwikkelen, voelt het kind zich waardevol en wordt gestimuleerd tot doorzetten. Het kind krijgt de ruimte om zichzelf te ontplooien, wordt serieus genomen en voelt zich sterk. Hierdoor wordt de verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van ieder kind vergroot.*

Door middel van het systeem 'PAD-kind-van-de-week' komt elk kind uit de groep een keer aan de beurt om gedurende een week in het middelpunt van

positieve belangstelling te staan. Hij of zij is die week het hulpje van de leerkracht en

mag allerlei leuke karweitjes doen.

De leerkracht en de klasgenoten zijn die week heel alert op de positieve kwaliteiten van

het "pad-kind" en vertalen dit in complimenten. Ook wordt het kind gestimuleerd om zichzelf

te complimenteren. Het geven en ontvangen van complimenten krijgt om die reden

nadrukkelijk aandacht binnen de lessen. Iedere dag wordt er een complimentje op een lijst geschreven. Om de ouders bij het leerplan te betrekken, gaat de lijst ook mee naar huis.

De ouders lezen met het kind de lijst en kunnen er zelf een extra compliment bijzetten.

b. Vergroten van de zelfcontrole

Dit start in de onderbouw; daarna loopt het als een rode draad door de hele basisschool.

Sommige leerlingen komen voortdurend in de problemen door hun impulsieve gedrag.

Achteraf bedenken ze pas dat het eigenlijk niet hadden moeten doen. Met behulp van een verhaal over een schildpad die door deze impulsieve manier van handelen regelmatig in de problemen komt, wordt de leerlingen duidelijk gemaakt dat het handiger is om in

probleemsituaties een "nadenkmoment" in te zetten. In de methode worden situaties gebruikt die aansluiten bij de belevingswereld van het kind.

Met kinderen wordt besproken hoe je net als de schildpad een manier kunt vinden om met

die heftige emoties om te gaan. Als ze een naar gevoel krijgen, kunnen ze, in navolging van de schildpad, zich even in hun schild terugtrekken.

Dit doen ze meestal door te gaan 'padden'. Als hulpmiddel om de zelfcontrole zichtbaar te maken is er in iedere klas en op de speelplaats een padplaats aanwezig. Op deze plaats wordt het kind door andere kinderen met rust gelaten. Stop, word rustig, wat is er aan de hand? Op deze plaats kunnen

kinderen nadenken over de (beste) oplossing van het probleem. En het kind probeert de oplossing uit.

c. Onderkennen van gevoelens

Emoties hebben we allemaal, kinderen leren hoe ze met emoties om moeten gaan. In PAD ligt veel nadruk op de inschatting van je eigen emoties en die van een ander.

Kinderen leren dat je de emoties van anderen kunt aflezen aan het gezicht/ de lichaamstaal

en dat het belangrijke signalen zijn. Die informatie moet je niet negeren, want het helpt je

om grip te krijgen op de situatie. Ook leren ze ook hoe ze zelf deze signalen kunnen uiten.

Tevens leren kinderen dat gedrag en emotie bij elkaar horen, maar wel twee verschillende dingen zijn. Je boos voelen is in orde, maar erop los

slaan niet! De manier waarop je dit uit (boos zijn), moet je goed overdenken.

Bij PAD horen speciale emotiekaartjes: kaartjes met daarop een tekening van een kind dat

een emotie uitbeeldt. Iedereen heeft een serie van deze kaartjes in zijn bezit. Gele kaartjes

staan voor fijne gevoelens, zoals blij of trots; blauwe kaartjes staan voor nare gevoelens,

zoals verdrietig of iets niet leuk vinden. Het is de bedoeling dat de leerlingen (en de

leerkracht!) bijvoorbeeld na de ochtendpauze nadenken over hun gevoelens en gedachten

en het bijpassende emotiekaartje in een bakje op de tafel plaatsen. Deze werkwijze biedt ook kinderen met bijvoorbeeld een vertraagde

taalontwikkeling, NT2 kinderen en kinderen die moeite hebben met het uiten van gevoelens een prima alternatief om gevoelens te uiten.

Kinderen met moeilijk gedrag ervaren dat het prettiger is om positieve aandacht voor gevoelens te krijgen, dan negatieve aandacht voor

ongewenst gedrag (dat vaak voortvloeit uit het niet kunnen uiten van gevoelens). Desgewenst kunnen kinderen echter ook kiezen voor een

kaartje privé. Ze geven daarmee aan op dat moment niet over hun emotie te willen praten.

d. Probleem oplossen

Probleem oplossen komt in alle groepen aan de orde; de nadruk hiervan ligt in de bovenbouw. In de onderbouw ligt de nadruk op het verkennen van emoties, gevoelens, lichaamstaal etc.

Het zal voor de leerlingen steeds duidelijker worden dat zij meer en meer verantwoordelijk worden voor de keuzen die zij maken. Stel dat je niet mee mag doen met een spel. Is dan de

oplossing huilend weglopen, woedend worden of probeer je bijvoorbeeld te onderhandelen?

In dit deel van het leerplan wordt uitgebreid ingegaan op de gedragsalternatieven bij een

probleem en op de mogelijke gevolgen van je keuze.

Afhankelijk van de leeftijd en intelligentie van het kind kan het probleem oplossen op drie

niveaus aangepakt worden. Tijdens het proces van het probleem oplossen zal het voor de

leerlingen steeds duidelijker worden dat zij meer en meer

verantwoordelijk zijn/ worden voor

hun eigen gedrag.

Dit komt bijvoorbeeld duidelijk naar voren bij een vraag als: Wat kan ik doen? (niveau 2 – stap C). Leerlingen hebben grofweg de keuze uit drie gedragalternatieven:

- Passief gedrag: weglopen, niets doen, huilen etc.
- Agressief gedrag: vechten, schelden, spugen etc.
- Actief gedrag: hulp vragen, zeggen dat iets je niet zint, overleggen, enz.

Door uitgebreid in te gaan op mogelijke gevolgen van gedragalternatieven willen we leerlingen stimuleren om voor elke sociale context een passende (en dus effectieve) eigen

keuze te maken. Gesprekken met individuele leerlingen en met de groep kenmerken zich door de voortdurende nadruk op het zelf leren nadenken over en afwegen van mogelijke oplossingen voor eigen problemen.

1.3 verschillende Niveaus

Niveau 1: probleem oplossen in 3 stappen (Groep 1-4)

1. Stoppen en rustig nadenken
2. Rustig aan. Wat kan ik doen?
3. Vooruit, probeer je plan.

Niveau 2: probleem oplossen in 5 stappen (Groep 5/6)

1. Stop, word rustig
2. Wat is het probleem?
3. Wat kan ik doen?
4. Probeer het maar
5. Ging het goed?

Niveau 3: probleem oplossen in 11 stappen (Groep 7/8)

1. Rustig, nu nadenken
2. Het probleem vaststellen
3. De gevoelens (van jezelf en de ander) vaststellen
4. Een doel bepalen
5. Allerlei oplossingen bedenken
6. Nadenken over mogelijke gevolgen
7. De beste oplossing kiezen
8. Een plan opstellen
9. Dat plan uitproberen
10. Kijken wat er gebeurt
11. Een ander plan of een andere oplossing proberen als het eerste niet goed uitpakt.

2. Pesten en plagen

Veel kinderen op de basisschool worden wel eens geplaagd. Plagen leert je voor jezelf opkomen. Je wordt er sterker van. Bij plagen is er ook meestal sprake van "gelijkwaardige" kinderen.

Kinderen die gepest worden, worden systematisch psychisch, fysiek of seksueel geweld aangedaan. Deze kinderen hebben vaak moeite om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich machteloos tegenover het pestende kind en voelen zich vaak eenzaam.

De kinderen die pesten daarentegen, zijn vaak de sterkste uit de groep. Ze kunnen op verschillende manieren pesten, bijvoorbeeld:

- met woorden;
- lichamenlijk;
- door achtervolging;
- door uitsluiting;
- door stelen of vernietigen van spullen;
- via mobiel
- via internet

Ze zijn soms agressief en reageren eerder met geweld dan andere kinderen. Meestal vertonen ze dit gedrag ook naar volwassenen. Een pestend kind dat zijn gang kan gaan, leert dat pesten de manier is om je in een groep te handhaven. Het leert niet om zijn agressie op een ander manier te uiten. Naast kinderen die gepest worden en kinderen die pesten zijn er ook kinderen die geen actieve rol in het pesten hebben, maar die wel bepalend zijn voor het voortduren van het pesten. De pestende kinderen voelen zich gesterkt door de zwijgende instemming van de toeschouwers/meelopers. Vaak durven zij niet, omdat ze bang zijn zelf gepest te worden.

3. Hoe komen wij erachter of er sprake is van een pestprobleem?

- a. De emotiekaartjes, die elke dag een of twee keer worden opgezet door de kinderen, geven de leerkracht inzicht in hoe een kind zich voelt. Als een kind regelmatig "privé" gecombineerd met een blauw kaartje op de tafel zet, zal de leerkracht in een gesprek met het kind alleen, doorvragen of zij/hij met een probleem kan helpen.
- b. De observatie van de leerkracht van de spelende kinderen. Een speelplein dat uitdaagt tot spelen voorkomt ook pestgedrag. Kinderen kunnen leukere dingen doen.
- c. Leerkrachten nemen de aanwijzingen van ouders serieus. Een kind dat gepest wordt, zal dit niet snel aan ouders of aan de leerkracht vertellen. Het voelt zich beschaamd. Een kind dat gepest wordt, is niet populair en het kind voelt dat als een tekortkoming naar de ouders toe. Soms kan het ook zo zijn dat een kind niets zegt, omdat het denkt dat het probleem dan alleen maar groter wordt. Ouders die naar school gaan bijvoorbeeld. Het is daarom belangrijk dat pesten en pestgedrag snel wordt gesignaleerd. Opvallende signalen zijn bijvoorbeeld dat het kind:
 - niet meer naar school wil;
 - niets meer over school vertelt;

- nooit andere kinderen mee naar huis neemt en nooit bij anderen wordt gevraagd;
- op school slechtere resultaten haalt dan vroeger;
- vaak dingen kwijt is of met kapotte spullen thuis komt;
- vaak hoofdpijn of buikpijn heeft;
- blauwe plekken heeft op ongewone plaatsen;
- niet wil gaan slapen, veel wakker wordt of nachtmerries heeft;
- in bed of broek plast;
- de verjaardag niet wil vieren;
- niet meer naar de speeltuin of andere club wil gaan;
- thuis prikkelbaar, boos of verdrietig is.

e. Naast onze eigen waarneming en die van de ouders is het ook belangrijk te letten op de andere kinderen in de groep. In hoeverre is er sprake van echte tolerantie, bijvoorbeeld voor verschillen? Een lage tolerantie kan de basis vormen voor onderlinge irritaties, die uitmonden in pestgedrag.

4. Hoe pakken we pestproblemen aan?

- Wanneer de leerlingen ruzie hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij er eerst zelf uit te komen m.b.v. de PAD-methode.
- Op het moment dat een van de leerlingen er niet uit komt heeft deze het recht en de plicht om het probleem aan de leerkracht voor te leggen.
- De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een gesprek en probeert samen met hen de ruzie of de pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken. Bij herhaling van het pestgedrag volgen sancties.
- Bij herhaaldelijke ruzie of pestgedrag neemt de leerkracht een duidelijke stelling in en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest. Een straf kan hierbij uitgedeeld worden. Daarnaast worden de ouders ingelicht.
- Bij ernstige overtredingen worden de ouders van beide kinderen weer op de hoogte gebracht. De leerkracht, ouders en kinderen proberen in goed overleg tot een voor iedereen bevredigende oplossing te komen.
- De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste leerling en begeleidt de pestende leerling.
- Zo nodig kan de Intern Begeleider of de directeur een gesprek met de 'pester' voeren en stelt zich met de ouders in verbinding. Bij herhaling neemt de directeur contact op met de ouders.
- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Begeleiding van de pester: (tussen leerkracht en pester)

Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).

Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor het gepeste kind. Excuses laten aanbieden. In laten zien welke sterke (leuke) kanten het gepeste kind heeft. Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest en complimenteren als kind zich aan de regels houdt.

Het kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, gebruik te maken van de "PAD-plaats"

Contact tussen ouders van de pester en school:

Elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Zoeken van een sport of club waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn. Eventueel inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts;GGD.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van buitengesloten voelen
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Begeleiding van de gepeste leerling:

Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest. Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/ zij voor, tijdens en na het pesten. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. Zoeken(eventueel d.m.v. een sociale vaardigheidstraining) en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen. Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest. Nagaan welke oplossing het kind zelf wil. Sterke kanten van de leerling benadrukken. Complimenteren als de leerling zich anders/ beter opstelt. Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).

De zwijgende middengroep:

- In woord en daad naar de groep toe laten weten dat pesten niet getolereerd wordt.
- Voorbeeldgedrag is van belang.
- Onderwerp met regelmaat aan de orde stellen.
- Omgangsregels (schoolregels) strikt handhaven.

5. Adviezen aan de ouders van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind, geloof en steun uw kind, schets oplossingen in de vorm van samen met de leerkracht spreken.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.

- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of lid te worden van een andere club. Zodat hij/zij succeservaringen op kan doen met andere kinderen.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Het gepeste kind niet overdreven beschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met ander kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Ga met uw kind praten met vragen als 'hoe zou jij het vinden als.....'
- Ga praten over waarom uw kind meeloopt bij het pesten.
- Vraag aan uw kind wat het gaat doen de eerstvolgende keer als er gepest wordt.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen en zichzelf op te komen.

6. Gouden regels voor veilig internetgebruik.

De regels van de leerlingen worden met de kinderen besproken en worden in de klas, vanaf groep 6, opgehangen (vanaf dit leerjaar mogen kinderen zelfstandig op het internet). De computers staan op een zichtbare plek in de groep, of op de gang.

Leerlingen:

- Zoek op internet alleen naar onderwerpen die met school te maken hebben.
- Ga voorzichtig om met persoonlijke informatie.
- Als gevraagd wordt iets te downloaden of te installeren, vraag dan eerst toestemming.
- Kom je per ongeluk op ongewenste sites (bloot, seks, geweld of grof taalgebruik) meld dat bij de leerkracht.

Leerkrachten:

- Internet gebruik moet ingekaderd zijn in een didactisch verantwoorde opdracht of project.
- Moedig de kinderen aan het aan u te vertellen als zij op het internet iets vinden dat suggestief, obscene of bedreigend is, of waardoor zij zich anderszins ongemakkelijk voelen.
- Er wordt zoveel mogelijk van kindvriendelijke zoekmachines gebruik gemaakt.(Davindi)
- Houd zicht op de activiteiten van de kinderen.
- De leerkracht noteert het webadres als een leerling een ongewenste site meldt en geeft dit door aan de ICT leerkracht. Deze site wordt geblokkeerd en verwijderd uit het geheugen.
- Regelmatig zal, met de leerlingen, aandacht worden besteed aan dit protocol d.m.v. groepsgesprekken.

7. Aanpak van het nieuwe pesten.

De laatste jaren heeft het contact via mobiele telefoon, sms, msn, e-mail, hyves, facebook en twitter een ware vlucht genomen. Helaas heeft dit echter ook de mogelijkheden om elkaar te pesten aanmerkelijk vergroot. Wij besteden pas aandacht aan dit probleem als we melding krijgen dat het gebeurt. Wij hebben de ervaring dat het gebeuren vaker optreedt, als de mogelijkheden van digitaal pesten besproken worden.

Bij melding gaat de normale pestprocedure in werking:

De bespreking van het probleem met de kinderen heeft de volgende inhoud:

- Toon respect voor anderen.
- Stuur geen berichten die je zelf ook niet zou willen ontvangen.
- Stuur geen anonieme, gemene e-mails....

Aan leerlingen die per e-mail worden gepest, kan geadviseerd worden nooit te reageren op deze e-mails.

Leerlingen die per mobiele telefoon worden lastig gevallen, kan aangeraden worden bepaalde nummers te blokkeren.

Stappenplan pestgedrag

1. Leerling legt het probleem aan de leerkracht voor.
2. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een gesprek en probeert samen met hen de pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken.
3. Bij herhaaldelijke pestgedrag neemt de leerkracht een duidelijke stelling in en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest. Daarnaast worden de ouders ingelicht.
4. Bij ernstige overtredingen worden de ouders van beide kinderen weer op de hoogte gebracht. De leerkracht, ouders en kinderen proberen in goed overleg tot een voor iedereen bevredigende oplossing te komen.
5. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste leerling en begeleidt de pestende leerling.
6. Zo nodig kan de Intern Begeleider of de directeur een gesprek met de 'pester' voeren en stelt zich met de ouders in verbinding. Bij herhaling neemt de directeur contact op met de ouders.
7. In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Bijlage 2:

Protocol BS Pius X over ziekten en aandoeningen

Dit protocol legt uit wat u als ouder van de school kunt verwachten met betrekking tot de ziekte van uw kind indien dit gevolgen heeft voor de school. Tevens formuleert het de richtlijnen waar de school zich aan zal houden. Dit ter voorkoming van misverstanden. Hierbij willen we wel opmerken dat de verantwoordelijkheid hiervoor bij de ouders en niet bij de school ligt. Wat verstaan wij onder een ziekte of aandoening?

Definitie: Een ziekte of aandoening is door een (huis) arts of specialist in het ziekenhuis vastgesteld. Wat zijn de afspraken: De school (leerkracht en team) zal er alles aan doen om het kind onderwijs te geven in veiligheid en rust voor het kind. Als de school op de hoogte is van de ziekte of aandoening van uw kind en de hiervoor benodigde voorzorgsmaatregelen kan nemen kan er veel ellende voorkomen worden. Het is belangrijk dat hierin zorgvuldig wordt gehandeld.

Voorwaarde hiervoor is dat u als ouder de school middels een vragenlijst over de ziekte/aandoening van uw kind informeert. De leerkracht van uw kind krijgt een kopie van deze vragenlijst. Aan het begin van het schooljaar zal de leerkracht hierover met u contact opnemen om dit onderwerp te bespreken.

U zult begrijpen dat wij traktaties van kinderen en schoolactiviteiten moeilijk kunnen aanpassen ten behoeve van uw kind. Indien u voor uw kind een andere traktatie wenst moet u hier zelf zorg voor dragen. Indien er aan buitenschoolse activiteiten voor uw kind met betrekking tot de aandoening gevaren zitten of extra maatregelen nodig zijn dient u dit zelf aan de school door te geven.

Wij adviseren U hiervoor met de leerkracht te overleggen.

Indien er een noodzaak kan zijn dat er medicatie moet worden toegediend bij uw kind dan willen wij dat u een artsenverklaring overlegt waarin staat om wat voor een ziekte of aandoening het gaat, wanneer en hoe deze medicatie moet worden gegeven.

Proces beschrijving (voor MT):

Inschrijving; ziekte die gevolgen heeft voor de school ja of nee laten invullen.

Donderdagnieuws vermelding 2 maal per jaar (reminder)

Opmerking op website van de school

Noemen bij eerste ouderavond

In de klas een lijst leggen om af te tekenen dat betreffende medicijn aan het betreffende kind gegeven is.

Alleen medicatie in originele verpakking accepteren die ook uitgeschreven staat op naam van het betreffende kind.

Lees bijsluiter om goed op de hoogte te zijn.

Bijlage 3: **Protocol Medicijnverstrekking en medische handelingen op school**

Algemene opmerkingen

Met school wordt bedoeld: alle teamleden van de school, inclusief de directie.

Voor de leesbaarheid van het stuk wordt over leerkrachten gesproken. Hiermee worden bedoeld: vast personeel dat op de loonlijst staat zoals (vak) leerkrachten, coaches, intern begeleiders, gastdocenten, conciërges en ander gesubsidieerd personeel, stagiaires, Lio-ers, zij-instromers en hulpouders die in overleg met of in opdracht van het vast personeel taken verrichten.

Voor de leesbaarheid van het stuk wordt over ouders gesproken, hiermee worden ouders(s)/verzorger(s) bedoeld.

In alle gevallen waarbij de school besluit een arts of 112 te benaderen, wordt een medewerker bedrijfshulpverlening geconsulteerd en de directie geïnformeerd. Indien één van deze of beiden niet beschikbaar is (zijn), moet tenminste één andere leerkracht c.q. coach worden benaderd om een besluit te nemen tot handelen.

Inleiding

Onderwijspersoneel wordt regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals: hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

De schoolleiding krijgt steeds vaker het verzoek van ouders om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van onderwijspersoneel gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie.

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Het personeel begeeft zich dan namelijk op een terrein waarvoor het, in de meeste gevallen, niet gekwalificeerd is.

Met het oog op de gezondheid van kinderen, maar ook in verband met de aansprakelijkheid is het van groot belang dat in dergelijke situaties zeer zorgvuldig wordt gehandeld. Personeelsleden moeten, indien zij medische handelingen verrichten, daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. Leraren en schoolleiding moeten zich realiseren dat, wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden.

In dit protocol wordt vastgelegd hoe in voorkomende gevallen te handelen.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

A) Het kind wordt ziek op school

B) Het verstrekken van medicijnen op verzoek

C) Het verrichten van medische handelingen

De eerste situatie laat de school geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk(je). Het personeel moet direct bepalen hoe te handelen. Bij de tweede en de derde situatie (het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling) kan de directie de keuze maken of medewerking wordt verleend.

Voor de individuele leerkracht geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel beschreven. In de bijlagen vindt u het betreffende toestemmingsformulier en de bekwaamheidsverklaring. Deze dient u in voorkomende gevallen te gebruiken.

A. Het kind wordt ziek op school

Het komt regelmatig voor: een kind komt gezond op school en krijgt het tijdens de schooluren last van hoofd-, buik- of oorpijn. Ook kan het bijvoorbeeld door een insect geprikt worden. Een leerkracht verstrekt dan soms - zonder toestemming of medeweten van ouders - een "paracetamolletje" of wrijft Azaron op de plaats van een insectenbeet.

In het algemeen is een leraar niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is naar huis moet en dat zonder overleg met de ouders of een arts geen medicijnen worden verstrekt. De schoolleiding zal in geval van ziekte altijd contact op moeten nemen met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren: Is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het thuis gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc. Een kind wordt nooit onder schooltijd zonder begeleiding door een volwassene naar huis gestuurd! Ook wanneer een leerkracht vermoedt dat het kind bij een eenvoudig middel gebaat is, dan is het gewenst altijd eerst contact op te (laten) nemen met de ouders, zodat hen om toestemming gevraagd kan worden een bepaald middel te verstrekken. Gezien het voorgaande is het van groot belang dat de privé en zakelijke telefoonnummers van de ouders altijd paraat zijn. Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan dan niet naar huis gestuurd worden. Ook kunnen de medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden. De leraar kan dan besluiten, eventueel na overleg met een (BHV) collega, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak het kind voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders, zodat we niet uitputtend alle signalen kunnen benoemen die zich kunnen voordoen. Enkele zaken waarop gelet kan worden zijn:

- Toename van pijn
 - Misselijkheid
 - Verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen)
 - Verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
 - Verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)
- Leerkrachten dienen zich te realiseren dat zij geen arts zijn en bij twijfel altijd een arts dienen te raadplegen. Dit geldt uiteraard ook wanneer de pijn blijft of de situatie zich verergert. De zorgvuldigheid die u hierbij in acht moet nemen is, dat u handelt alsof het uw eigen kind is.

B. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zetabletten bij toevallen. Ouders vragen dan aan de schoolleiding of een leraar deze middelen wil verstrekken. In deze situatie is de toestemming van de ouders gegeven. Het is in dit geval van belang deze toestemming schriftelijk vast te leggen. Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Daarom wordt schriftelijk vastgelegd om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te gebeuren. Daarnaast wordt de periode vastgelegd waarin de medicijnen moeten worden verstrekt, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op de vervaldatum.

Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de leraren verwachten en die weten op hun beurt weer precies wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn. Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen. Enkele praktische zaken:

- Medicijnen worden alleen in ontvangst genomen wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind
- De bijsluiter dient goed gelezen te worden zodat de leerkracht op de hoogte is van eventuele bijwerkingen van het medicijn
- Per keer wordt op een aftekenlijst geregistreerd dat het medicijn aan het betreffende kind gegeven is

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn dan dient direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis contact opgenomen te worden. Bij een ernstige situatie dient direct het landelijk alarmnummer 112 gebeld te worden. In alle gevallen dient ervoor gezorgd te worden dat alle relevante gegevens bij de hand zijn, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist

van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont (eventueel welke fout is gemaakt).

C. Het verrichten van 'medische handelingen'

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan schoolleiding en leraren vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding of het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje. In zijn algemeen worden deze handelingen door de Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In zeer uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op de schoolleiding en de leraren gedaan. Schoolbesturen moeten zich, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een leraar, wel realiseren dat zij daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich nemen. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is goed zich te realiseren wat hiervan de consequenties kunnen zijn. Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan een schoolleiding of leraar al helemaal niets doen. Gezien de ingrijpendheid van de handelingen moet een schoolleiding een schriftelijke toestemming van de ouders vragen.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en leraren als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen. Bepaalde medische handelingen - de zogenaamde voorbehouden handelingen - mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

Vorenstaande is ook van toepassing wanneer een leraar bij een leerling een medische handeling verricht. Technisch gezien vallen leraren niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische- en paramedische beroepen. Soms worden leraren betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat leraren gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van de leraar moet hierbij serieus genomen worden. Daarom moet een leraar een gedegen instructie krijgen hoe hij de handeling

moet uitvoeren. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring. Zodoende wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leraar en schoolleiding gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld.

Dit betekent dat een leraar in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling. Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden.

Heeft een leraar geen bekwaamheidsverklaring dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het schoolbestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat de leraar doet. Kan een schoolbestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld. Een schoolbestuur dat niet kan bewijzen dat een leraar voor een bepaalde handeling bekwaam is, raden wij aan de medische handelingen niet te laten uitvoeren. Een leraar die wel een bekwaamheidsverklaring heeft, maar zich niet bekwaam acht – bijvoorbeeld omdat hij deze handeling al een hele tijd niet heeft verricht - zal deze handeling eveneens niet mogen uitvoeren. Een leraar die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Om zeker te zijn dat de civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, is het raadzaam om, voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen, contact op te nemen met de verzekeraar van de school. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat wanneer de verzekeraar van een en ander op de hoogte wordt gesteld hij deze risico's kan meeverzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring).

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen stel u dan direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand heeft, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van het kind. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

Richtlijnen, hoe te handelen bij een calamiteit t.g.v.:

- het toedienen van medicijnen aan een kind
- het uitvoeren van een medische handeling
- 1. Laat het kind niet alleen, probeer rustig te blijven. Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen.
- 2. Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen)
- 3. Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind
- 4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijke alarmnummer 112
- 5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt)
- 6. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - Naam van het kind
 - Geboortedatum
 - Adres
 - Telefoonnummer van ouders/verzorgers en/of andere, door de ouders/verzorgers aangewezen persoon
 - Naam en telefoonnummer van huisarts/specialist
 - Ziektebeeld waarvoor medicijnen of 'medische' handeling nodig zijn
- 7. Bel de ouders/verzorgers (bij geen gehoor een andere, door de ouders/verzorgers aangewezen persoon);
 - Leg duidelijk uit wat er gebeurd is
 - Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd
 - In geval van ziekenhuisopname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

Bijlage 4

Protocol BS Pius X over allergieën

Dit protocol legt uit wat u als ouder van de school kunt verwachten met betrekking tot de allergie van uw kind. Tevens formuleert het de richtlijnen waar de school zich aan zal houden. Dit ter voorkoming van misverstanden. Hierbij willen we wel opmerken dat de verantwoordelijkheid hiervoor bij de ouders en niet bij de school ligt.

Wat verstaan wij onder een allergie?

Een allergische reactie is een reactie van het afweersysteem op stoffen van buiten het lichaam die normaal niet tot een dergelijke reactie leiden. Een allergie of overgevoeligheid voor een stof kan door een arts worden bepaald. Ook kan het zijn dat u proefondervindelijk hebt bemerkt dat Uw kind ergens heftig op reageert.

Wat zijn de afspraken:

De school (leerkracht en team) zal er alles aan doen om het kind onderwijs te geven in veiligheid en rust voor het kind. Als de school op de hoogte is van allergieën van uw kind en de hiervoor benodigde voorzorgsmaatregelen kan nemen kan er veel ellende voorkomen worden. Het is belangrijk dat hierin zorgvuldig wordt gehandeld.

Voorwaarde hiervoor is dat u als ouder de school middels een vragenlijst over de allergie van uw kind informeert. De leerkracht van uw kind krijgt een kopie van deze vragenlijst. Aan het begin van het schooljaar zal de leerkracht hierover met u contact opnemen om dit onderwerp te bespreken.

U zult begrijpen dat wij traktaties van kinderen en schoolactiviteiten moeilijk aan kunnen passen ten behoeve van Uw kind. Indien u voor Uw kind andere traktatie wenst moet U hier zelf zorg voor dragen.

Wij adviseren U hiervoor met de leerkracht te overleggen.

Proces beschrijving (voor MT):

Inschrijving; allergie ja of nee laten invullen

Donderdagsnieuws vermelding 2 maal per jaar (reminder)

Opmerking op website van de school